COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 15.11.2022
COM(2022) 642 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

Raportul din 2022 privind subvențiile pentru energie în UE

Raportul Comisiei privind starea uniunii energetice – Subvențiile pentru energie în UE

1. Introducere și constatări principale

Acesta este cel de al treilea raport anual privind monitorizarea progreselor înregistrate de statele membre în ceea ce privește eliminarea treptată a subvențiilor pentru energie – și în special a subvențiilor pentru combustibilii fosili – în UE. Eliminarea treptată a acestor subvenții este o cerință în temeiul Regulamentului privind guvernanța uniunii energetice și a acțiunilor climatice[1]. Prezentul raport se întemeiază pe cele două rapoarte anterioare[2] privind subvențiile, anexate la Starea uniunii energetice, publicate de Comisia Europeană în 2020 și 2021.

Primele două rapoarte s-au bazat în principal pe colectarea directă a datelor de la autoritățile naționale și au evidențiat unele lacune semnificative în materie de date în planurile naționale privind energia și clima pentru 2020 (PNEC). Cu toate acestea, continuitatea anuală a colectării datelor va contribui la îmbunătățirea calității datelor din rapoartele intermediare privind PNEC, prevăzute pentru 2023.

Uniunea Europeană are drept obiective reducerea emisiilor de GES până în 2030 cu cel puțin 55 % comparativ cu nivelurile din 1990 și atingerea neutralității climatice până în 2050. Acest aspect implică necesitatea de a pune capăt subvenționării combustibililor fosili, creând în același timp condiții favorabile pentru eficiența energetică și sursele regenerabile de energie și ținând seama de nevoile consumatorilor vulnerabili în contextul tranziției energetice.

În noiembrie 2021, Pactul climatic de la Glasgow[3] a prevăzut „accelerarea eforturilor de reducere treptată a energiei pe bază de cărbune nestabilizat și eliminarea treptată a subvențiilor pentru combustibilii fosili ineficienți, oferind în același timp sprijin direcționat celor mai săraci și mai vulnerabili, în concordanță cu circumstanțele naționale și recunoscând nevoia de sprijin pentru o tranziție justă”[4].

Agresiunea militară rusă din Ucraina a dus la noi acțiuni de politică pe termen scurt în Uniunea Europeană. Comunicarea REPowerEU din martie și planul REPowerEU[5] din mai 2022 au consolidat în mare parte obiectivele tranziției către o economie curată, prevăzute în Pactul verde european și consacrate în Legea europeană a climei. Cu toate acestea, odată cu eliminarea treptată a importurilor de combustibili fosili din Rusia, modificările subvențiilor pentru energia pe bază de combustibili fosili vor fi probabil mai semnificative în viitor. Acțiunile naționale de repunere în funcțiune a producției de energie pe bază de cărbune și petrol vor avea, de asemenea, un impact temporar.

[1] Articolul 35 litera (n) din Regulamentul (UE) 2018/1999 privind guvernanța uniunii energetice, denumit în continuare: Regulamentul privind guvernanța.

[2] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021DC0950, denumite în continuare: studii anterioare ale Comisiei privind subvențiile (2020 și 2021).

[3] https://unfccc.int/sites/default/files/resource/cma2021_10_add1_adv.pdf.

[4] În plus, Recomandarea Consiliului privind asigurarea unei tranziții echitabile către neutralitatea climatică (2022/C 243/04) subliniază că „[s]tructura sistemelor de beneficii fiscale și de protecție socială ar trebui să fie examinată în raport cu nevoile specifice care decurg din tranziția verde, reflectând, în același timp, principiul «poluatorul plătește» și necesitatea ca politicile însoțitoare să nu introducă subvenții pentru consumul de combustibili fosili, să nu lege definitiv consumatorii de o tehnologie specifică, să nu reducă stimulentele pentru renovarea clădirilor și pentru înlocuirea sistemelor de energie termică și să nu reducă stimulentele din cadrul măsurilor de eficiență energetică.”

[5] https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/IP_22_3131.

Un regulament delegat al Comisiei privind taxonomia finanțării durabile[6] a fost, de asemenea, adoptat în iunie 2021. Acesta a stabilit criteriile tehnice de examinare pentru a determina condițiile în care o activitate economică se califică drept activitate care contribuie în mod substanțial la atenuarea schimbărilor climatice sau la adaptarea la schimbările climatice, asigurându-se, în același timp, că activitatea economică respectivă nu aduce prejudicii semnificative niciunuia dintre celelalte obiective de mediu ale UE. Regulamentul respectiv a fost completat de un regulament delegat suplimentar, adoptat în martie 2022[7], care vizează o serie de activități economice din anumite sectoare energetice, și anume activități legate de gaze naturale și de energia nucleară.

În vederea elaborării prezentului raport, Comisia a efectuat un studiu[8] pentru a colecta date de la statele membre și pentru a extinde și/sau a corecta seturile de date anterioare care conțineau rezultate incomplete din 2020 și 2021[9]. La momentul finalizării studiului Comisiei (iulie 2022), datele din 2021 nu erau complete și, prin urmare, au făcut obiectul unor estimări semnificative. Din acest motiv, cifrele corespunzătoare anului 2021 ar trebui tratate cu prudență în prezentul raport[10]. Pentru a se asigura o bună calitate a datelor, statele membre au fost invitate să efectueze o verificare încrucișată a noii baze de date. În cadrul studiului Comisiei a fost realizat, de asemenea, un bilanț inițial al modului în care subvențiile pentru energie se raportează la criteriile taxonomiei.

Rezultatele acestui studiu confirmă faptul că, în ultimii ani, o sumă semnificativă – deși în ușoară scădere – a subvențiilor a fost cheltuită pentru energia pe bază de combustibili fosili. Aceasta înseamnă că UE și statele sale membre trebuie să își intensifice eforturile pentru a-și îndeplini angajamentele internaționale privind subvențiile pentru combustibilii fosili și pentru a atinge neutralitatea climatică până în 2050. În 2020, subvențiile totale pentru energie în UE au ajuns la 173 de miliarde EUR, în creștere cu 7 % (14 miliarde EUR) în perioada 2015-2020. Subvențiile pentru sursele regenerabile de energie au crescut cu 15 %, ajungând la 81 de miliarde EUR în 2020, iar subvențiile pentru eficiența energetică au crescut cu 20 % (15 miliarde EUR în 2020) în aceeași perioadă 2015-2020 – o evoluție favorabilă, care va ajuta UE să își atingă obiectivele privind tranziția către o energie curată.

În 2021, valoarea totală a subvențiilor pentru toate tipurile de energie (combustibili fosili, energie nucleară și surse regenerabile de energie) a continuat să crească. Aceasta s-a datorat creșterii cererii de energie, întrucât redresarea economică a continuat după 2020, un an caracterizat de restricții impuse în contextul pandemiei de COVID-19. Conform estimărilor din 2021, valoarea totală a subvențiilor pentru energie a crescut cu 11 miliarde EUR în 2021 comparativ cu 2020, ajungând la 184 de miliarde EUR. Dintre aceste subvenții pentru energie, subvențiile pentru cererea de energie[11] au ajuns la 65 de miliarde EUR în 2021, cu

[6] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R2139&from=EN.

[7] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022R1214&from=EN.

[8] Studiu privind subvențiile pentru energie și alte intervenții guvernamentale în UE – ediția 2022, denumit în continuare „studiul Comisiei” https://op.europa.eu/ro/publication-detail/-/publication/34a55767-55a1-11ed-92ed-01aa75ed71a1.

[9] Ca urmare atât a reevaluării inventarului subvențiilor pentru anii anteriori, cât și a modificării bazei monetare („exprimate în EUR 2021” în prezentul raport), valorile totale din graficele prezentului raport pot fi diferite de cele din ultimul raport privind subvențiile pentru energie, publicat în 2021 sau anterior.

[10] În cazul unor elemente legate de subvenții, valorile din 2020 au fost luate ca estimări pentru 2021 acolo unde nu erau disponibile valorile din 2021. În majoritatea cazurilor, în prezentul raport se face trimitere la datele din 2021. Cu toate acestea, dacă numai datele din 2020 sunt suficient de solide pentru analiză, acestea sunt considerate ca fiind cel mai recent set de date disponibil.

[11] Subvențiile legate de cererea de energie stimulează consumul de energie în diferite sectoare economice, de exemplu prin: (i) reduceri de impozite sau rambursări ale consumului de energie; (ii) prețuri reglementate în anumite sectoare, precum și (iii) plăți directe care vizează reducerea sarcinilor consumatorilor generate de costurile energiei. Unele subvenții pentru cererea de energie au implicații sociale, depășind considerentele pur economice. În perioadele în care prețul energiei este ridicat, deciziile în materie de politică referitoare la subvenții ar trebui să vizeze în special consumatorii vulnerabili.

aproximativ 8 miliarde EUR mai mult (+ 14 %) decât în 2020, iar subvențiile pentru eficiența energetică au ajuns la 19 miliarde EUR, cu aproximativ 3 miliarde EUR mai mult (+ 29 %) decât în 2020. În același timp, subvențiile pentru sursele regenerabile de energie au scăzut cu aproape 3 miliarde EUR (– 3,5 %) comparativ cu anul precedent (scăzând la 78 de miliarde EUR în 2021), din cauza creșterii prețurilor angro ale energiei electrice, ceea ce implică prime fixe mai mici.

Subvențiile pentru combustibilii fosili, care au ajuns la 50 de miliarde EUR în 2020, au scăzut cu 1,5 % (sau - 0,7 miliarde EUR) în perioada 2015-2020, ca rezultat al următorilor factori: (i) o scădere a subvențiilor, altele decât cele legate de combustibili (- 1,4 miliarde EUR); (ii) o scădere a subvențiilor pentru cărbune (- 0,9 miliarde EUR); (iii) o creștere a subvențiilor pentru gaze (+ 0,5 miliarde EUR) și (iv) o creștere a subvențiilor pentru petrol și produse petroliere (+ 1,2 miliarde EUR). Subvențiile pentru combustibilii fosili au scăzut în majoritatea statelor membre în această perioadă. Cu toate acestea, în câteva țări, cum ar fi Belgia, Bulgaria, Finlanda, Franța, Polonia, Slovacia și Țările de Jos, valoarea subvențiilor pentru combustibilii fosili a crescut semnificativ în perioada 2015-2020. La nivelul UE, ponderea subvențiilor pentru combustibilii fosili în PIB a rămas practic neschimbată în perioada 2015-2020.

În sectorul transporturilor, subvențiile pentru combustibilii fosili (în principal pentru produsele petroliere) au crescut dramatic (cu 29 % sau 3,1 miliarde EUR) în perioada 2015-2019 și au scăzut din nou cu 3 miliarde EUR în 2020. În 2021, chiar și în contextul intensificării activităților de transport ca urmare a încetării restricțiilor impuse de pandemia de COVID-19, subvențiile pentru combustibilii fosili s-au menținut în ansamblu la un nivel stabil comparativ cu 2020, întrucât subvențiile pentru combustibilii fosili au înregistrat o scădere în alte sectoare ale economiei, de exemplu în sectorul energetic.

Subvențiile pentru combustibilii fosili din agricultură au crescut, de asemenea, (cu 13 % sau + 0,7 miliarde EUR) în perioada 2015-2020, în cea mai mare parte sub formă de sprijin pentru consumul de combustibil (de exemplu, reducerea sau scutirea de la plata taxelor pe combustibili).

Subvențiile pentru combustibili fosili acordate sectorului casnic au crescut cu 15 % (0,4 miliarde EUR) în aceeași perioadă, în principal sub formă de subvenții pentru consumul de păcură și gaze naturale. În 2021, subvențiile pentru combustibilii fosili acordate sectorului casnic au continuat să crească față de nivelurile din 2020.

Subvențiile pentru gaze naturale au crescut cu 6 % (0,5 miliarde EUR) în perioada 2015-2020, reprezentând aproximativ 19 % din subvențiile pentru combustibilii fosili, iar în 2021 au mai crescut cu aproximativ 0,7 miliarde EUR (+ 10 %) față de 2020. Subvențiile pentru cărbune și lignit, reprezentând 18 % din totalul subvențiilor pentru combustibilii fosili, au scăzut cu 9 % (– 0,9 miliarde EUR) în UE în perioada 2015-2020, însă au crescut cu aproximativ 6 % (0,6 miliarde EUR) în 2021.

În următorii ani, având în vedere impactul probabil al utilizării sporite a cărbunelui, subvențiile pentru cărbune ar putea crește în sectorul energetic. Iar scăderea preconizată a utilizării gazelor pe termen mediu și lung indică o scădere a subvențiilor pentru gaze în viitor, chiar dacă, în prezent, prețurile ridicate ale gazelor ar putea indica o creștere pe termen scurt a subvențiilor pentru gaze. Subvențiile pentru energia nucleară sub formă de compensații pentru închiderea anticipată și dezafectarea anticipată a instalațiilor nucleare (în principal în

Germania și Franța) au crescut și mai mult în 2021 din cauza opririlor planificate. Subvențiile pentru sursele regenerabile de energie vor depinde în mare măsură de prețurile angro ale energiei, dar ne putem aștepta ca prețurile mai mari să implice subvenții mai mici prin intermediul unor prime fixe sau contracte pentru diferență[12].

2. Subvențiile pentru energie și subvențiile pentru combustibilii fosili în UE

2.1. Subvențiile pentru energie în UE

Subvențiile din prezentul raport sunt definite în conformitate cu metodologia stabilită de Organizația Mondială a Comerțului (OMC)[13], care a fost utilizată în studiul justificativ al Comisiei[14] și în cele două rapoarte anterioare privind subvențiile pentru energie (2020 și 2021). Această metodologie clasifică subvențiile în patru categorii: (i) măsuri guvernamentale care implică transferul direct de fonduri; (ii) venituri publice la care se renunță (necolectate); (iii) furnizarea de bunuri și servicii sau achiziționarea de bunuri de către guverne; și (iv) sprijin pentru prețuri și pentru venit.

În prezentul raport, subvențiile pentru energie sunt, de asemenea, examinate din diferite perspective, de exemplu: (i) în funcție de obiectivul pe care urmăresc să îl promoveze (producție, consum/cerere, infrastructură sau eficiență energetică); (ii) în funcție de tipul de combustibil (combustibili fosili, din surse regenerabile, nucleari); (iii) în funcție de sectorul economic (sectorul energetic, transporturi, industrie, agricultură[15], sectorul rezidențial, servicii etc.); sau (iv) în funcție de tipurile de instrumente utilizate pentru a impune subvenții (scutiri de impozite, granturi, sprijin pentru prețuri, sprijin pentru venit etc.).

Analizând modificările la nivelul subvențiilor pentru energie din UE, sprijinul financiar total s-a ridicat la 173 de miliarde EUR în 2020, în creștere cu 7 % (+ 14 miliarde EUR) față de 2015. Subvențiile pentru producția de energie au crescut cu 11 % (+ 9 miliarde EUR) în aceeași perioadă, în principal datorită subvențiilor pentru producția de energie din surse regenerabile (81 de miliarde EUR în 2020), în timp ce subvențiile pentru măsurile de eficiență energetică au crescut cu 20 % (+ 2,5 miliarde EUR în aceeași perioadă, ajungând la 15 miliarde EUR în 2020).

Îmbunătățirea situației pandemice și relaxarea permanentă a măsurilor de izolare în 2021 au oferit economiei UE șansa de a se redresa. În anul respectiv, economia UE s-a redresat mai rapid decât se preconizase inițial, o redresare care a avut, de asemenea, un impact pozitiv asupra consumului de energie și a subvențiilor pentru produsele energetice. Potrivit datelor estimate, subvențiile pentru energie în UE au crescut la 184 de miliarde EUR în 2021 (în creștere cu 12 miliarde EUR sau 7 % comparativ cu 2020). Subvențiile legate de cererea de energie[16] au crescut cu 14 % (+ 8 miliarde EUR) în 2021 comparativ cu 2020, în principal

[12] Pentru mai multe informații privind conceptele, definițiile, scopurile, sectoarele, instrumentele, tipurile de combustibili etc., a se vedea anexa 5 la studiul Comisiei.

[13] Organizația Mondială a Comerțului (OMC), Acord privind subvențiile și măsurile compensatorii. https://www.wto.org/english/tratop_e/scm_e/scm_e.htm.

[14] Pentru mai multe informații privind metodologia referitoare la subvențiile pentru energie, a se vedea studiul Comisiei.

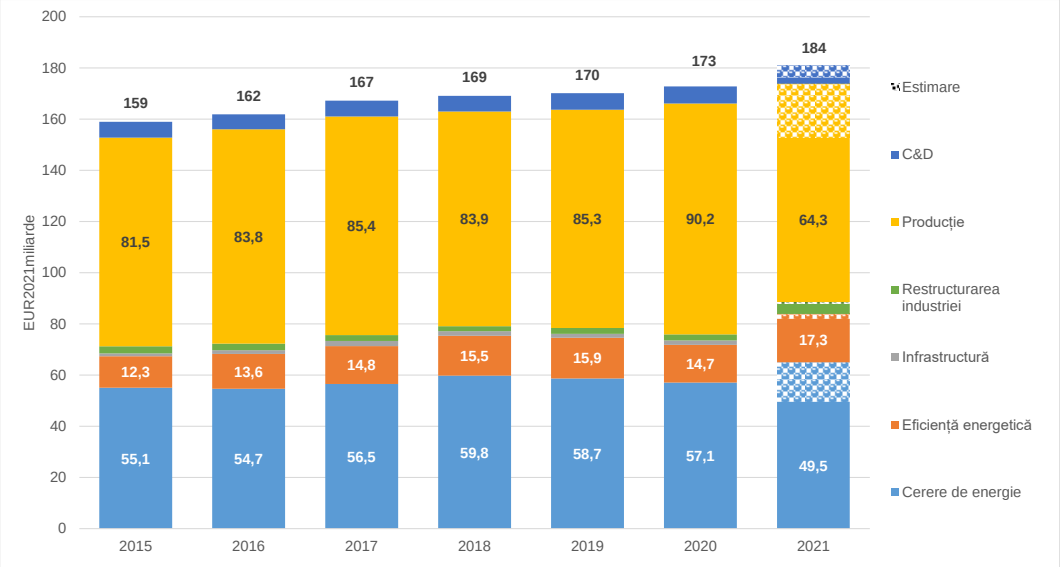
[15] În prezentul raport, inclusiv subvențiile pentru pescuit.

[16] Subvențiile legate de cererea de energie stimulează consumul de energie în diferite sectoare economice, de exemplu prin: (i) reduceri de impozite sau rambursări ale consumului de energie; (ii) prețuri reglementate în anumite sectoare, precum și (iii) plăți directe care vizează reducerea sarcinilor consumatorilor generate de costurile energiei. Unele subvenții pentru cererea de energie au implicații sociale, depășind considerentele pur economice. În perioadele în care prețul energiei este ridicat, deciziile politice privind subvențiile ar trebui să vizeze în special consumatorii vulnerabili.

datorită creșterii consumului de energie în contextul redresării economice. Aceasta a relevat faptul că scăderea subvențiilor pentru cererea de energie în 2020 a avut doar caracter temporar. Impactul măsurilor luate de statele membre începând cu a doua jumătate a anului 2021 pentru a sprijini întreprinderile și cetățenii – chiar dacă doar temporar – în contextul prețurilor ridicate la energie poate fi deja observat în creșterea subvențiilor legate de cererea de energie pentru această perioadă. Cu toate acestea, cuantificarea detaliilor precise va fi posibilă numai în următoarea ediție a raportului privind subvențiile pentru energie.

Subvențiile pentru măsurile de eficiență energetică, după o scădere temporară în 2020, au crescut din nou în 2021, ajungând la 19 miliarde EUR. Aceasta a reprezentat o creștere de 54 % (+ 6,5 miliarde EUR) comparativ cu 2015. În plus, valoarea estimată a subvențiilor pentru restructurarea industriei a crescut la 4,6 miliarde EUR în 2021 (de la 2,3-2,4 miliarde EUR în fiecare dintre cei 2 ani anteriori), în principal din cauza creșterii sprijinului financiar pentru dezafectarea minelor de cărbune și lignit și a măsurilor conexe de transformare economică. Cu toate acestea, subvențiile pentru producția de energie au scăzut cu 5 % (- 5 miliarde EUR), deoarece subvențiile pentru energia din surse regenerabile (în principal energia solară) au scăzut substanțial în contextul unor prețuri mai mari pe piața angro a energiei electrice, ceea ce a afectat schemele de sprijin de tip „primă fixă” (*feed-in-premium*) și „contract pentru diferență” (*contract-for-difference*).

Figura 1 – Subvențiile pentru energie în UE în funcție de scop

Sursa: Studiu privind subvențiile pentru energie și alte intervenții guvernamentale în Uniunea Europeană – ediția 2022. În prezentul document, barele hașurate cu cerculețe arată că aceste date pentru 2021 se bazează pe estimări și fiecare categorie trebuie interpretată ca adăugând o bară cu cerculețe (estimări) la o bară plină (date concrete) în vederea comparării cu anii anteriori.

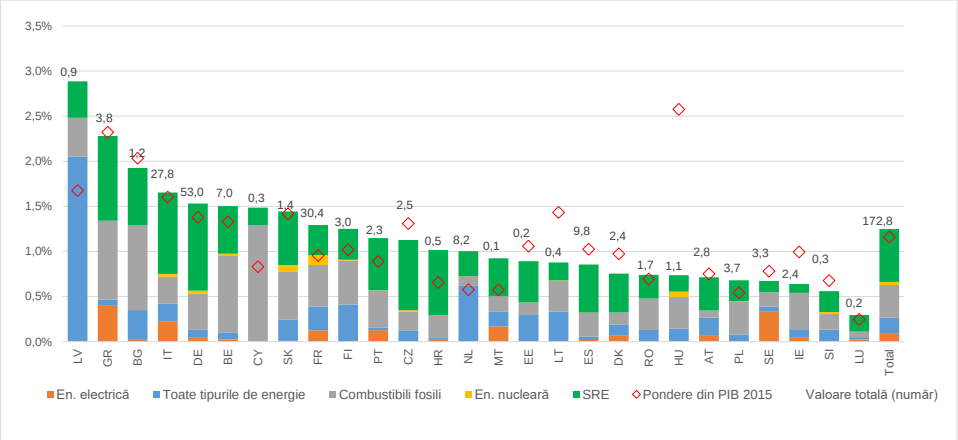
Ca indicator al intensității subvențiilor pentru energie în economie, subvențiile pentru energie în raport cu PIB-ul din statele membre ale UE pot fi utilizate pentru a efectua analize comparative între țări. Acest lucru se datorează faptului că valorile absolute ale subvențiilor depind, de asemenea, de dimensiunea economiei unei anumite țări. În 2020, subvențiile pentru energie exprimate în raport cu PIB-ul au variat semnificativ de la un stat membru la altul, de la 2,9 % din PIB în Letonia la doar 0,3 % din PIB în Luxemburg. Subvențiile pentru energie ca procent din PIB în UE s-au ridicat, în medie, la 1,2 % în 2020, indicând un grad

ridicat de stabilitate în perioada 2015-2020 în UE în general, precum și în majoritatea statelor membre.

Analiza arată, de asemenea, că diferite țări utilizează subvenții pentru a sprijini politici și măsuri diferite și că aceste politici și măsuri diferite au efecte diferite asupra obiectivelor tranziției UE către o energie curată. De exemplu, Letonia a cheltuit 2 % din PIB pentru subvenții vizând măsuri de eficiență energetică în 2020[17] (și 0,4 % din PIB-ul său atât pentru subvențiile pentru combustibilii fosili, cât și pentru subvențiile pentru energia din surse regenerabile), în timp ce Germania, Italia și Grecia au cheltuit aproximativ 1 % din PIB pentru subvenționarea energiei din surse regenerabile. Germania și Italia au cheltuit 0,4 % și, respectiv, 0,3 % din PIB cu subvențiile pentru combustibilii fosili.

În același timp, alte țări au încă tendința de a cheltui mai mult pentru combustibilii fosili[18] decât pentru măsurile de stimulare a tranziției către o energie curată. În 2020, Cipru a cheltuit aproximativ 1,3 % din PIB pentru subvenționarea combustibililor fosili (și doar 0,2 % subvenționarea energiei din surse regenerabile), iar în Grecia și Belgia această pondere a fost de aproape 1 %, ceea ce a descurajat tranziția către o energie curată. Totuși, aceste din urmă două țări au cheltuit 0,9 % și, respectiv, 0,5 % din PIB cu energia din surse regenerabile. În 2021, subvențiile pentru energie ca procent din PIB s-au menținut la un nivel stabil (ori au înregistrat o ușoară scădere comparativ cu 2020) în majoritatea statelor membre ale UE.

Figura 2 – Subvenții pentru diferite surse de energie, ca procent din PIB în 2015 și 2020 și în miliarde EUR în 2020

Sursa: Studiu privind subvențiile pentru energie și alte intervenții guvernamentale în Uniunea Europeană – ediția 2022. Energia electrică se referă la sprijinul general netehnologic specific pentru energia electrică, în timp ce „toate tipurile de energie" reprezintă subvenții care nu pot fi atribuite direct purtătorilor de energie sau combustibililor (de exemplu, măsuri de eficiență energetică și stimulente pentru cererea/consumul de energie, indiferent de purtătorul de energie; granturi pentru investiții și, în special, cheltuieli de C&D). Pentru mai multe detalii, a se vedea studiul Comisiei.

Subvențiile pentru **sursele regenerabile de energie**, reprezentând aproximativ 44 % din valoarea totală a subvențiilor pentru energie din ultimii ani, au crescut cu 7 % (+ 5,5 miliarde EUR) în 2020 comparativ cu 2019. Cu toate acestea, în 2021 aceste subvenții au scăzut cu 3 % (- 2,8 miliarde EUR, fiind afectate de creșterea prețurilor angro ale energiei și, prin urmare, de primele fixe sau contractele pentru diferență cu valoare mai redusă), după cum arată cifrele estimate. Pe de altă parte, subvențiile pentru combustibilii fosili, care au

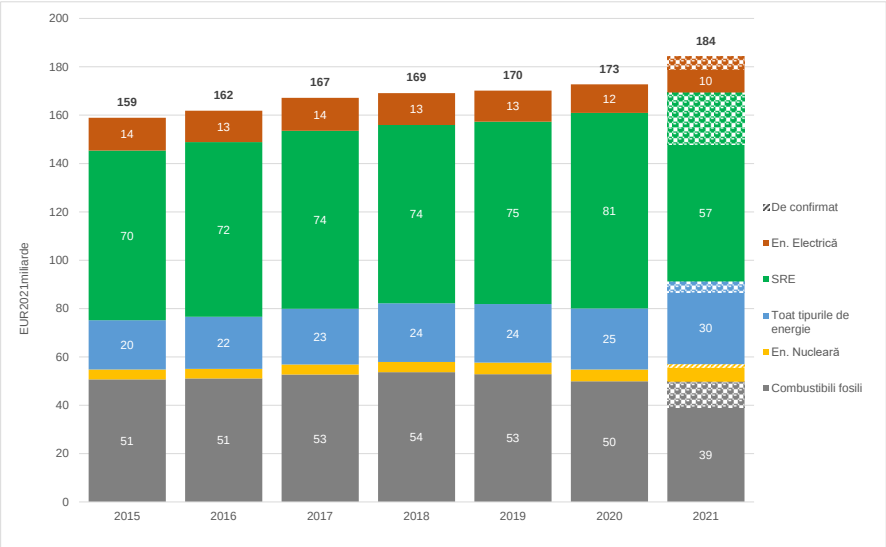
[17] Aceste măsuri au fost legate în principal de programele Fondului european de dezvoltare regională (FEDR) din perioada 2014-2020, vizând trecerea la strategii de dezvoltare cu emisii scăzute de dioxid de carbon în toate sectoarele economice. Începând din 2021, datele preliminare au arătat că aceste măsuri FEDR s-au încheiat, reducând valoarea totală a subvenției.
[18] În general, majoritatea subvențiilor pentru combustibilii fosili vizează în continuare stimularea consumului și/sau a producției de energie din astfel de combustibili, în timp ce ponderea subvențiilor care vizează reducerea dependenței de combustibilii fosili este minimă.

reprezentat 31 % din valoarea totală a subvențiilor pentru energie din ultimii ani, au scăzut cu 5,5 % (– 2,9 miliarde EUR) în 2020 și au rămas practic stabile în 2021. În 2021, în pofida unei redresări a consumului de combustibil pentru transporturi, subvențiile globale pentru combustibilii fosili nu au crescut la fel ca în alte sectoare, cum ar fi energia. Dimpotrivă, subvențiile pentru combustibilii fosili acordate în sectorul transporturilor au scăzut.

Subvențiile pentru **energia electrică**[19] au înregistrat o ușoară scădere în perioada 2015-2020, în timp ce subvențiile pentru „toate tipurile de energie" (surse multiple de energie sau măsuri care nu sunt direct atribuibile produselor energetice) au crescut de la 20 de miliarde EUR la 26 de miliarde EUR (+ 30 %). În 2021, atât subvențiile pentru electricitate, cât și subvențiile pentru „toate tipurile de energie" au crescut, ceea ce implică o creștere a cheltuielilor fiscale pentru produsele energetice care sunt atribuibile unui anumit purtător (în legătură cu sprijinul pentru cererea de energie).

Subvențiile pentru **energia nucleară**, după ce s-au menținut la un nivel stabil timp de mai mulți ani după 2015 (în medie la 4,2 miliarde EUR), au ajuns la aproape 5 miliarde EUR atât în 2019, cât și în 2020. Cu toate acestea, în 2021 ele au crescut și mai mult, ajungând la 7,2 miliarde EUR, deși, chiar și după această creștere, subvențiile pentru energia nucleară reprezentau în continuare doar 4 % din totalul subvențiilor pentru energie din UE. Această creștere a fost legată în principal de instrumentele financiare menite să compenseze închiderea și dezafectarea anticipată a instalațiilor nucleare, în principal în Germania și Franța. Sistemele de compensare se bazează în principal pe plata pentru energia electrică ce nu va fi generată (din cauza închiderii anticipate) sau pentru activele „depreciate"[20]. În Germania, în noiembrie 2021 a fost plătită o compensație în valoare de 2,4 miliarde EUR, ceea ce a avut un impact semnificativ asupra valorii totale a subvențiilor pentru energia nucleară din Europa.

Figura 3 – Subvențiile pentru energie în UE în funcție de tipul de combustibil

Sursa: Studiu privind subvențiile pentru energie și alte intervenții guvernamentale în Uniunea Europeană – ediția 2022.
„Toate tipurile de energie" reprezintă subvenții care nu sunt direct atribuibile purtătorilor de energie sau combustibililor (de exemplu, măsuri de eficiență energetică, reprezentând aproximativ 55 % din „toate tipurile de energie în 2021", și stimulente

[19] Cuantumurile subvențiilor pentru utilizarea energiei electrice au fost realocate surselor lor de producție energetică (de exemplu, combustibili fosili, energie nucleară, surse regenerabile de energie) pe baza bilanțurilor energetice naționale.

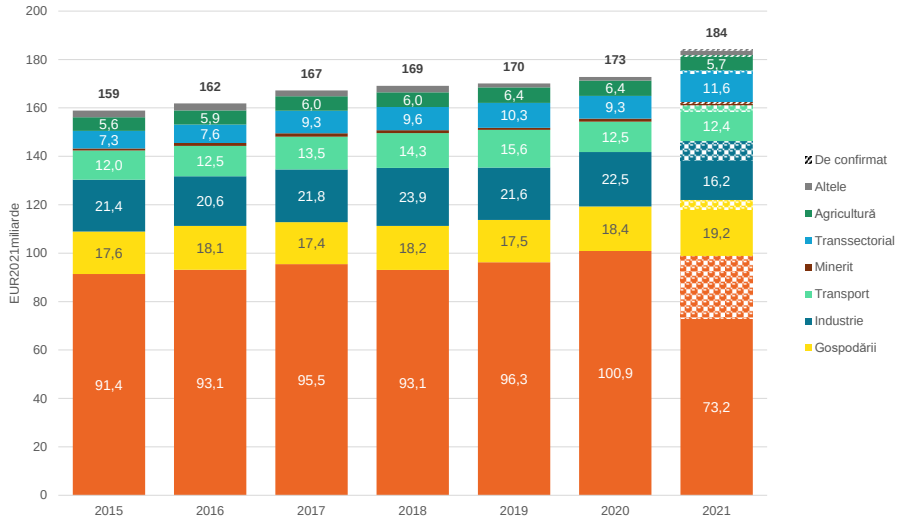
[20] Activele depreciate sunt active care au suferit din cauza deprecierii neprevăzute sau premature, a devalorizării sau a conversiei în pasive.

pentru cererea/consumul de energie, indiferent de purtătorul de energie; granturi pentru investiții și, în special, cheltuieli de C&D).

Ponderea subvențiilor pentru energie care ar putea fi direct legate de **sectorul energetic**[21] (și anume sectorul producției de energie electrică, societățile de exploatare minieră a cărbunelui și societățile de petrol și gaze) a fost de aproximativ 56-58 % în 2019 și 2020, în timp ce în 2021 aceasta a scăzut la 54 %. În aceeași perioadă, ponderea subvențiilor pentru energie plătite sectorului casnic a înregistrat o tendință crescătoare, ajungând la aproximativ 12-13 %, în timp ce ponderea din industrie a fost puțin peste 10 %, iar cea din sectorul transporturilor a fost puțin sub 10 %. În perioada 2015-2020, subvențiile au crescut cu aproape 10 miliarde EUR în sectorul energetic (+ 10 %), iar subvențiile pentru energie, altele decât cele specifice la nivel de sector, au crescut, de asemenea, cu 2,7 miliarde EUR în aceeași perioadă. În același timp, subvențiile pentru energie din sectorul comercial au scăzut cu 1 miliard EUR.

În 2021, subvențiile pentru energie plătite sectorului casnic au crescut cu aproximativ 5 miliarde EUR comparativ cu 2020 (+ 26 %), deoarece prețurile ridicate la energie au determinat un sprijin financiar mai mare din partea guvernelor pentru gospodării. În sectorul industrial, subvențiile pentru energie au crescut cu 1,7 miliarde EUR (+ 8 %), în timp ce în sectorul energetic acestea au scăzut cu 2,1 miliarde EUR (- 2 %).

Figura 4 – Subvențiile pentru energie în UE în funcție de sectorul economic

Sursa: Studiu privind subvențiile pentru energie și alte intervenții guvernamentale în Uniunea Europeană – ediția 2022.

În marea lor majoritate (aproximativ 90 %), **subvențiile pentru energia din surse regenerabile** din UE (81 de miliarde EUR în 2020) au fost acordate în sectorul energetic. Este posibil ca aproximativ 38 % din subvențiile pentru energia din surse regenerabile să fie legate de energia solară în 2020, în timp ce producția de energie eoliană a reprezentat aproximativ 27 % din subvențiile pentru energia din surse regenerabile, iar ponderea biomasei a fost de aproximativ 22 %. Astfel, doar o mică parte a fost desinată energiei hidroelectrice, geotermice și altor surse regenerabile de energie (13 %). În 2021, ponderea

[21] Pentru mai multe informații privind definițiile, scopurile, sectoarele, instrumentele, tipurile de combustibili etc., a se vedea anexa 5 la studiul Comisiei.

subvențiilor pentru energia solară a scăzut la 34 %, în timp ce ponderea energiei eoliene și cea a biomasei au fost de aproximativ 24 % fiecare.

Cele mai importante **instrumente de subvenționare a energiei din surse regenerabile** din statele membre ale UE sunt tarifele fixe[22] (care se ridică la 54 de miliarde EUR sau 67 % din totalul subvențiilor pentru energia din surse regenerabile în 2020). Aceste tarife fixe reflectă subvențiile care decurg din contractele pe termen lung încheiate în cea mai mare parte cu mai mult de un deceniu în urmă, întrucât contractele recente nu mai aplică tarife fixe, cu excepția unor producători mici. Primele fixe și cotele de energie din surse regenerabile cu certificate de comercializare au reprezentat mai puțin (8 miliarde EUR sau 10 %, respectiv 7 miliarde EUR sau 8 % în 2020). Instrumentele de scutire fiscală (în principal sub formă de reduceri și scutiri fiscale) au contribuit, de asemenea, cu aproximativ 6 miliarde EUR (7 %) la valoarea totală a subvențiilor pentru energia din surse regenerabile.

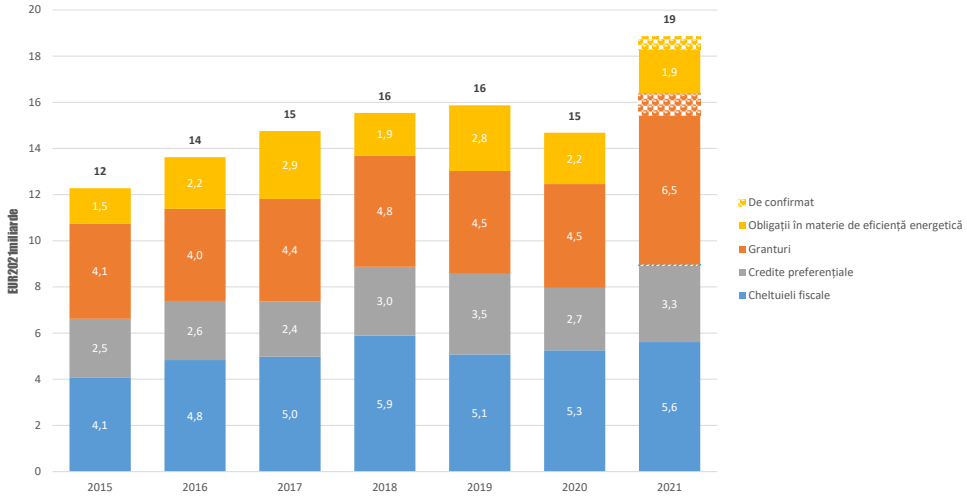
Subvențiile pentru eficiența energetică în UE au crescut în perioada 2015-2019, în timp ce în 2020 acestea au înregistrat o ușoară scădere (de 6 % sau 1 miliard EUR), ajungând la 15 miliarde EUR, deși erau în continuare cu aproape 20 % peste nivelul din 2015. În 2021, subvențiile pentru eficiența energetică au crescut, ajungând la o valoare estimată de 19 miliarde EUR (+ 29 % față de 2020), creșterea fiind înregistrată în special în sectorul casnic (+ 1,3 miliarde EUR) și în sectorul industrial (+ 0,5 miliarde EUR). Granturile au fost deosebit de semnificative, reprezentând 39 % din totalul subvențiilor pentru eficiența energetică în perioada 2020-2021. Următoarele categorii cele mai importante de subvenții pentru eficiența energetică au fost cheltuielile fiscale (30 %), creditele preferențiale (18 %) și obligațiile în materie de eficiență energetică (13 %). În 2021, numeroase state membre ale UE au început să pună în aplicare planuri de redresare[23] care au devenit o sursă semnificativă de investiții în eficiența energetică. Creșterea sprijinului pentru eficiența energetică în perioada 2020-2021 a fost determinată în mare măsură de sectorul construcțiilor.

Creșterea subvențiilor pentru eficiența energetică este aliniată la principiul „eficiența energetică înainte de toate” consacrat în politicile energetice ale UE, iar aceste subvenții au contribuit, de asemenea, la scăderea intensității energetice a economiei UE. În contextul recesiunii economice, PIB-ul UE în 2020 a înregistrat o creștere de doar 2,6 % față de 2015, deși consumul final de energie al UE a scăzut cu 5 % în aceeași perioadă de cinci ani, ceea ce înseamnă că intensitatea energetică a economiei UE a scăzut cu 7,4 % în această perioadă. Deși PIB-ul a crescut cu 5,3 % în UE în 2021, este puțin probabil ca tendința de scădere a intensității energetice să se inverseze. Tranzițiile ulterioare de la subvențiile care stimulează consumul de energie la subvențiile pentru măsuri de eficiență energetică ar putea contribui la menținerea acestei tendințe de scădere.

[22] Mai multe informații privind conceptele și rolul diferitelor instrumente sunt disponibile în studiul Comisiei.

[23] Planurile naționale de redresare și reziliență au fost elaborate și adoptate în 2021. Impactul acestora va fi probabil resimțit doar în anii care urmează. Pe lângă cheltuielile legate de eficiența energetică, planurile de redresare și reziliență alocă sume semnificative în alte scopuri, cum ar fi energia din surse regenerabile.

Figura 5 – Subvenții pentru eficiența energetică în UE

Sursa: Studiu privind subvențiile pentru energie și alte intervenții guvernamentale în Uniunea Europeană – ediția 2022.

Analizând alte sectoare, se observă că **sectorul casnic** a primit aproximativ 11 % din totalul subvențiilor pentru energie alocate tuturor sectoarelor economice în 2020. Mai mult de jumătate dintre subvențiile pentru sectorul casnic nu ar putea fi atribuite în mod direct purtătorilor de energie (de exemplu, subvențiile pentru măsuri de eficiență energetică). Sprijinul pentru consumul de energie electrică și de combustibili fosili (de exemplu, păcură, gaz, cărbune) a avut, de asemenea, ponderi semnificative (26 % și, respectiv, 17 %)[24]. În cazul sectorului industrial, majoritatea subvențiilor au putut fi atribuite direct energiei electrice, gazelor, produselor petroliere și surselor regenerabile de energie; în timp ce, pentru sectorul transporturilor, subvențiile au fost atribuibile în principal produselor petroliere.

Reglementarea prețurilor în ceea ce privește consumatorii (garanțiile privind prețurile de consum) a înregistrat un declin în materie de importanță în perioada 2015-2020. Totuși, în 2021, costul acestor garanții a depășit 5 miliarde EUR, comparativ cu doar 1,8 miliarde EUR în 2020, probabil din cauza creșterii sprijinului pentru prețul energiei în sectorul casnic și industrial, în contextul creșterii prețurilor la energie. În același timp, sprijinul în ceea ce privește producătorii (garanții privind prețurile de producție, cum ar fi contracte de achiziție, garanții privind costurile combustibilului etc.) s-a menținut la 4-5 miliarde EUR în ultimii ani în UE.

Subvențiile pentru plata capacităților au înregistrat un grad ridicat de stabilitate în perioada 2015-2020, fiind în medie de aproximativ 2,1 miliarde EUR în această perioadă și ridicându-se la aproximativ 2,6 miliarde EUR în 2021. Mecanismele de asigurare a capacității au plătit în principal pentru producerea de energie electrică din combustibili fosili în această perioadă.

Subvențiile pentru **hidrogen** au înregistrat o creștere considerabilă în ultimii ani, ajungând de la 195 de milioane EUR în 2015 la 329 de milioane EUR în 2021. În 2021, două treimi din valoarea acestui sprijin a fost acordat sub formă de sprijin pentru cheltuielile de C&D, restul fiind constituit în principal din transferuri directe[25]. În anii următori și după cum reiese deja

[24] În principal sub forma ratei reduse a TVA-ului. Trebuie adoptate cu precauție forme speciale de sprijin financiar pentru gospodăriile vulnerabile, dat fiind că depășesc considerentele strict legate de piața energiei. Cu toate acestea, în cadrul prezentului raport privind subvențiile și al studiului care stă la baza acestuia, datele sunt furnizate numai pentru sectorul casnic în ansamblu, nefiind disponibilă o defalcare socioeconomică mai aprofundată (de exemplu, în funcție de nivelul veniturilor, de vârstă, de componența gospodăriei etc.).

[25] Nu este disponibilă o defalcare a datelor privind diversele tehnologii și surse de producție a hidrogenului (de exemplu, surse regenerabile de energie sau combustibili fosili).

din datele preliminare, se preconizează o creștere semnificativă a subvențiilor pentru hidrogen.

Diferitele **categorii de subvenții** ar putea stimula diferite tehnologii în domeniul energiei. Cu toate acestea, stabilirea categoriilor de subvenții care sunt cele mai reprezentative pentru anumite grupuri energetice nu este întotdeauna posibilă. După cum se arată în tabelul 1, subvențiile pentru cheltuielile fiscale (scutiri, reduceri etc.) sunt semnificative în cazul combustibililor fosili, dat fiind că acoperă aproximativ două treimi din subvențiile pentru combustibilii fosili. În schimb, sprijinul pentru venit și prețuri (de exemplu, tarife fixe/prime) reprezintă 85 % din sprijinul total pentru energia din surse regenerabile (și reprezintă 41 % din totalul subvențiilor pentru energie). Subvențiile pentru cheltuielile fiscale sunt, de asemenea, semnificative în cazul energiei electrice (86 %) și al categoriei „toate tipurile de energie” (40 %) (categoria „toate tipurile de energie” include și subvențiile pentru eficiența energetică), deși în cazul „tuturor tipurilor de energie”, subvențiile pentru transferuri directe joacă, de asemenea, un rol important (aproximativ o treime din totalul subvențiilor pentru „toate tipurile de energie”).

Tabelul 1 – Distribuția subvențiilor între diferiți purtători de energie și instrumente energetice

Categorie de subvenții	Toate tipurile de energie	En. Electrică	Combustibili fosili	En. Nucleară	SRE	Total
Transferuri directe	5%	0%	3%	1%	2%	**11%**
Cheltuieli fiscale	6%	6%	20%	1%	4%	**36%**
Sprijin pentru venit sau prețuri	1%	1%	6%	0%	41%	**49%**
Bugete C&D	2%	0%	0%	1%	1%	**4%**
Total	**15%**	**7%**	**29%**	**3%**	**47%**	**100%**

Sursa: Studiu privind subvențiile pentru energie și alte intervenții guvernamentale în Uniunea Europeană – ediția 2022.

2.2 Subvențiile pentru combustibilii fosili în UE

Subvențiile pentru combustibilii fosili au scăzut cu 1,5 % în UE în perioada de 5 ani de după 2015, ajungând la 50 de miliarde EUR în 2020[26]. În 2020, subvențiile pentru combustibilii fosili au fost cu 3 miliarde EUR mai mici decât în 2019, în principal din cauza reducerii activităților de transport. Cu toate acestea, analizând datele estimate pentru 2021, se constată că subvențiile globale pentru combustibilii fosili din UE nu au înregistrat o creștere bruscă odată cu redresarea economică, ci s-au menținut la un nivel apropiat de nivelul din 2020. Acesta a fost rezultatul diferențelor dintre subvențiile pentru combustibilii fosili acordate în diferite sectoare economice, după cum se evidențiază în paragrafele următoare.

Subvențiile pentru combustibilii fosili din **sectorul energetic** au scăzut cu 1,9 miliarde EUR (- 11 %) în perioada 2015-2020, în principal ca urmare a scăderii altor subvențiilor decât cele legate de combustibili și a subvențiilor pentru combustibilii multifosili, în timp ce subvențiile

[26] Pentru a se respecta o metodologie consecventă la nivelul statelor membre, al purtătorilor de energie, al sectoarelor și al instrumentelor de subvenționare, unele elemente considerate subvenții în alte surse nu au fost luate în calcul în cifrele totale din studiul Comisiei. De exemplu, multe state membre aplică rate diferite ale accizelor la benzină și motorină, astfel încât subvențiile în cazul acestor produse ar putea fi semnificative. În mod similar, nu este acoperit transportul aerian și maritim internațional din afara UE. Întrucât infuziile de capital sau achizițiile efectuate de guvern nu sunt incluse în domeniul de aplicare al studiului Comisiei, anumite tipuri de sprijin financiar acordat întreprinderilor care consumă combustibili fosili (de exemplu, pachetele financiare de salvare pentru companiile aeriene) nu sunt incluse nici printre subvențiile pentru combustibilii fosili. De asemenea, baza de date nu conține informații privind tehnologiile de producere de energie pe bază de combustibili fosili cu sau fără măsuri de reducere a emisiilor.

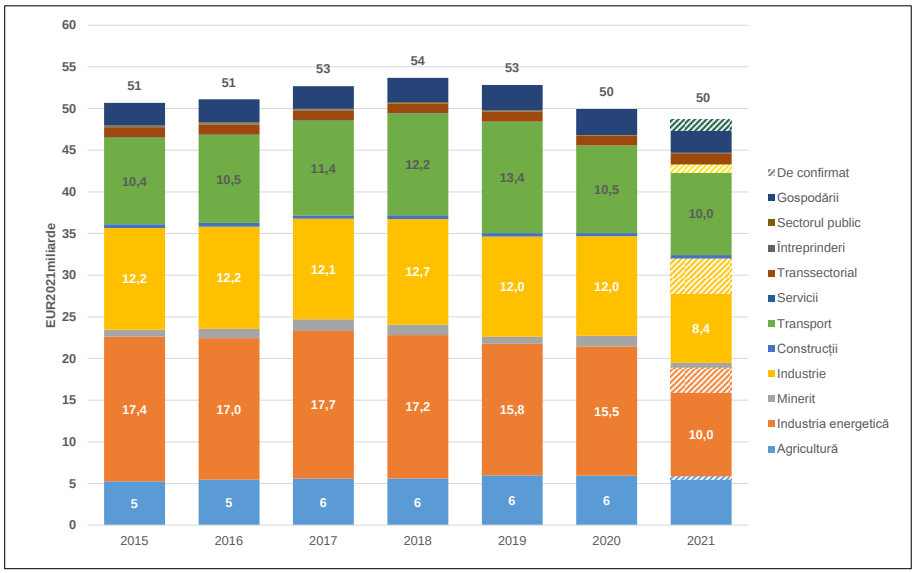
alocate în mod specific cărbunelui, lignitului și gazelor naturale au rămas practic neschimbate. În ansamblu, reducerea subvenționării combustibililor fosili în producția de energie reprezintă o evoluție pozitivă pentru obiectivele climatice și angajamentele internaționale ale UE. În 2021, subvențiile pentru combustibilii fosili au continuat să scadă în sectorul energetic și au fost cu 25 % mai reduse decât în 2015.

În **sectorul transporturilor**, subvențiile pentru combustibilii fosili (în principal pentru produsele petroliere) au crescut dramatic (cu 29 %, adică 3,1 miliarde EUR) în perioada 2015-2019, după care au scăzut din nou în 2020 cu 3 miliarde EUR (în principal din cauza scăderii consumului de petrol) și s-au redresat în 2021 cu 0,9 miliarde EUR (+ 9 % față de 2020). Potrivit estimărilor efectuate în contextul studiului, consumul de kerosen în sectorul aviației în 2021 era în continuare mai mic decât în 2019.

Subvențiile pentru combustibilii fosili din **agricultură au crescut, de asemenea,** (cu 13 % sau + 0,7 miliarde EUR) în perioada 2015-2020, iar sectorul a primit subvenții într-o proporție covârșitoare sub formă de sprijin pentru consumul de produse petroliere (de exemplu, reducerea sau scutirea de la plata taxelor pe combustibili). Subvențiile pentru combustibili fosili **acordate sectorului casnic** au crescut cu 15 % (0,4 miliarde EUR) în aceeași perioadă, în principal sub formă de subvenții pentru consumul de păcură și gaze naturale. În 2021, subvențiile pentru combustibilii fosili acordate sectorului casnic au continuat să crească față de nivelurile din 2020.

În schimb, subvențiile pentru combustibilii fosili acordate în **industrie**, în principal sub formă de reduceri și scutiri fiscale pentru utilizarea energiei, au scăzut cu 0,2 miliarde EUR (- 2 %) în perioada 2015-2020. Subvențiile pentru cărbune au scăzut cu 1,4 miliarde EUR, în timp ce subvențiile pentru gaze și petrol au crescut cu 0,5 miliarde EUR și, respectiv, 1,1 miliarde EUR în perioada de cinci ani.

Figura 6 – Subvențiile pentru combustibili fosili în diferite sectoare ale UE

Sursa: Studiu privind subvențiile pentru energie și alte intervenții guvernamentale în Uniunea Europeană – ediția 2022.

Subvențiile pentru **petrol și produse petroliere**, care reprezintă mai mult de jumătate din totalul subvențiilor pentru combustibilii fosili din UE, au crescut cu 6 % (+ 1,2 miliarde EUR) în perioada 2015-2020, deși aceste subvenții au scăzut cu 3,1 miliarde EUR în 2020 din cauza restricțiilor de deplasare a persoanelor impuse de

pandemia de COVID-19. Subvențiile pentru motorină au crescut cu 44 % (+ 3,4 miliarde EUR) în perioada 2015-2020 în UE, principalii contribuabili fiind Belgia (+ 1,8 miliarde EUR, mai mult decât triplu) și Franța (+ 1,2 miliarde EUR sau + 74 %). Subvențiile pentru petrol și produse petroliere au crescut cu aproximativ 0,8 miliarde EUR în 2021 comparativ cu 2020.

Subvențiile pentru **cărbune și lignit** au scăzut cu 9 % (- 0,9 miliarde EUR) în UE în perioada 2015-2020, din cauza scăderii consumului de combustibili solizi în mai multe sectoare, cum ar fi industria. Cu toate acestea, în ceea ce privește producția de energie electrică, subvențiile pentru cărbune nu au înregistrat nicio modificare semnificativă în această perioadă de cinci ani. În viitor, subvențiile pentru sectorul cărbunelui ar putea crește pentru o perioadă limitată, atât pe fondul creșterii preconizate pe termen scurt a cărbunelui în compoziția mixului energetic, cât și datorită schemelor de compensare pentru închiderea centralelor pe bază de cărbune și lignit planificate în mai multe state membre. Cu toate acestea, planurile pentru aceste scheme de compensare pot suferi modificări, având în vedere provocările actuale în materie de securitate energetică și aprovizionare cu energie. Cea mai mare scădere a subvențiilor pentru combustibilii solizi în această perioadă de cinci ani a putut fi constatată în Germania (cu 11 % sau - 0,8 miliarde EUR), în timp ce în Polonia subvențiile pentru cărbune au crescut cu 65 % (+ 0,6 miliarde EUR). Subvențiile pentru cărbune au crescut cu aproximativ 0,6 miliarde EUR în 2021 în întreaga UE comparativ cu 2020.

Subvențiile pentru **gaze naturale** au crescut cu 6 % (0,5 miliarde EUR) în perioada 2015-2020, reprezentând aproximativ 19 % din subvențiile pentru combustibilii fosili, ceva mai mult decât ponderea subvențiilor pentru cărbune și lignit (18 %). Subvențiile pentru gaze au crescut în sectorul industrial în această perioadă, în timp ce în sectorul producției de energie electrică nu s-a înregistrat nicio modificare. Subvențiile pentru gaze naturale au crescut cu aproximativ 0,5 miliarde EUR atât în Germania (+ 9 %), cât și în Franța (+ 113 %) în această perioadă, în timp ce evoluția înregistrată în perioada 2015-2020 a oferit o imagine eterogenă în alte țări.

Creșterea prețurilor la cărbune în contextul prețurilor extrem de ridicate ale gazelor a îngreunat înlocuirea gazului cu cărbune în mixul energetic al multor state membre ale UE, însă încurajează înlocuirea cu surse regenerabile de energie mai ieftine. Ca urmare a situației geopolitice actuale, UE a introdus două inițiative. Prima inițiativă este planul REPowerEU de reducere a dependenței de consumul de gaze, care vizează în principal: (i) diversificarea aprovizionării cu gaze din afara Rusiei; (ii) stimularea eficienței energetice și a economiilor de energie și (iii) accelerarea introducerii surselor regenerabile de energie. A doua inițiativă este planul intitulat „Să economisim gaz pentru siguranță la iarnă”, care prevede reducerea consumului de gaze în iarna 2022/2023[27]. În viitor, aceste două inițiative vor avea probabil un impact asupra subvențiilor pentru gaze naturale[28]. Subvențiile pentru gaze au crescut cu aproximativ 0,7 miliarde EUR (+ 10 %) în 2021 în întreaga UE comparativ cu 2020.

Subvențiile pentru combustibilii fosili au **diverse grade de importanță în diferite țări ale UE**, în funcție de valoarea PIB-ului național. În 2020, Cipru a cheltuit 1,3 % din PIB cu

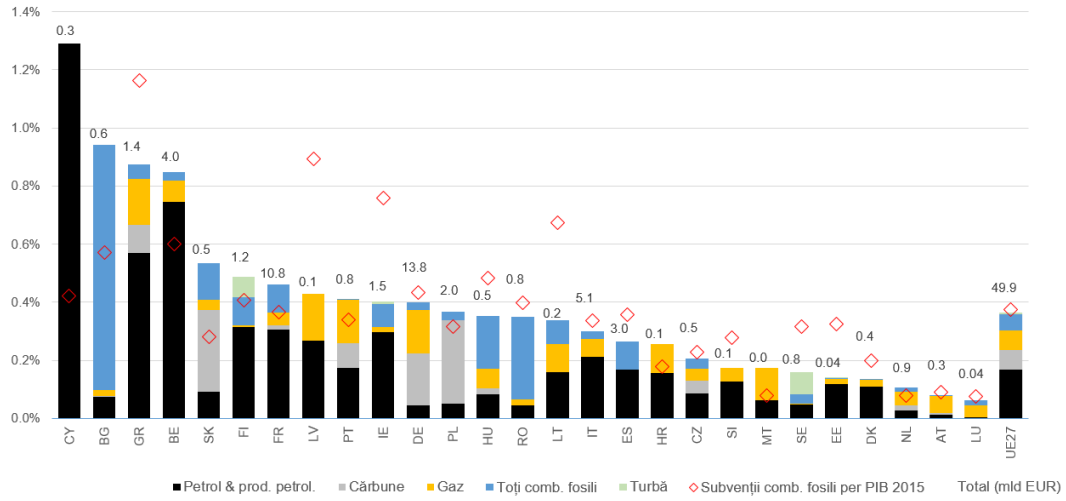
[27] Pe lângă aceste inițiative, UE a adoptat alte acte legislative importante cu impact asupra consumului de gaze și a subvențiilor, cum ar fi Regulamentul privind reducerea cererii de gaze, Regulamentul privind înmagazinarea gazelor etc.

[28] Subvențiile pentru gaze naturale se referă numai la subvențiile pentru producția și consumul de gaze și de energie produsă pe bază de gaze naturale. Acestea nu includ sprijinul pentru dezvoltarea potențială a infrastructurii, cum ar fi modernizarea rețelei europene de gaze pentru a permite fluxuri de gaze îmbunătățite, construirea de noi terminale de regazeificare a GNL sau extinderea terminalelor existente etc.

subvenționarea combustibililor fosili (în principal a produselor petroliere). Bulgaria a cheltuit, de asemenea, 0,9 % din PIB cu subvențiile pentru combustibilii fosili în anul respectiv (în principal pentru măsuri care nu au fost alocate anumitor combustibili). Pe de altă parte, Luxemburg și Austria au cheltuit mai puțin de 0,1 % cu subvențiile pentru combustibili fosili în 2020, în timp ce media UE a fost de 0,3 % din PIB. După Cipru, Belgia și Grecia au cheltuit cel mai mult cu subvențiile pentru produse petroliere (0,7 % și, respectiv, 0,5 % din PIB), în timp ce Slovacia și Polonia au cheltuit 0,3 % din PIB cu subvențiile pentru cărbune.

Comparativ cu 2015, intensitatea subvențiilor pentru combustibilii fosili (suma cheltuită cu subvențiile pentru combustibili fosili per euro din PIB) a crescut cu 0,9 % în Cipru și cu 0,4 % în Bulgaria în 2020, în timp ce în Letonia a scăzut cu 0,5 % și cu peste 0,3 % în Lituania și Irlanda. La nivelul UE, această intensitate a subvențiilor pentru combustibilii fosili a rămas practic neschimbată în perioada 2015-2020. În 2021, intensitatea subvențiilor pentru combustibili fosili a înregistrat o ușoară scădere comparativ cu 2020 în majoritatea statelor membre.

Figura 7 – Subvențiile pentru combustibili fosili în statele membre ale UE, ca procent din PIB și în miliarde EUR în 2020, comparativ cu subvențiile pentru combustibili fosili ca procent din PIB în 2015

Sursa: Studiu privind subvențiile pentru energie și alte intervenții guvernamentale în Uniunea Europeană – ediția 2022.

3. Consecvența diverselor subvenții pentru energie cu taxonomia energetică

Taxonomia UE ar putea avea un impact asupra subvențiilor în viitor, oferind instrumente pentru identificarea activităților durabile. Aceasta ar putea permite politicilor UE să vizeze mai ușor activități care contribuie în mod substanțial la atenuarea schimbărilor climatice și la adaptarea la acestea, fără a afecta în mod semnificativ alte obiective de mediu. În cadrul studiului Comisiei a fost realizat primul exercițiu de bilanț cu privire la modul în care subvențiile pentru energie sunt consecvente cu activitățile economice subiacente definite în taxonomie[29].

Pentru a clasifica subvențiile, studiul Comisiei a stabilit patru categorii diferite[30]. Prima categorie este „consecvente” și poate fi aplicată în cazurile în care subvențiile aduc beneficii

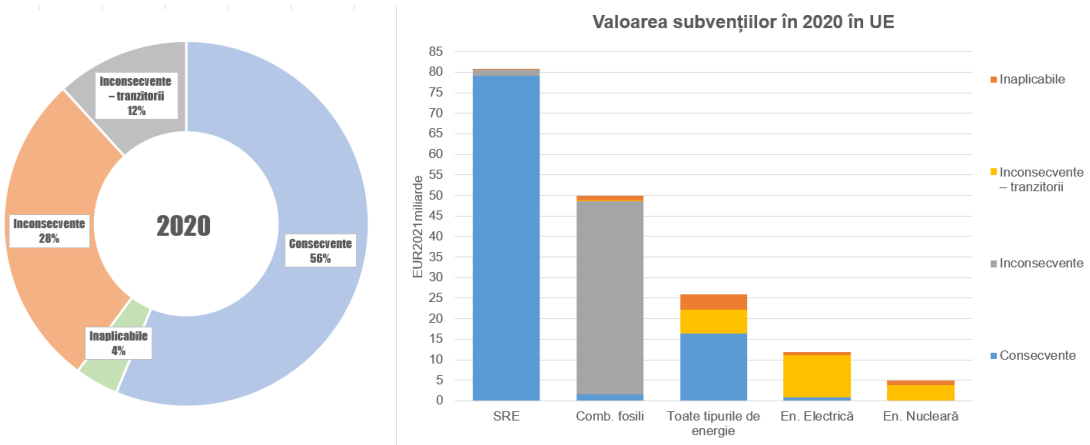
[29] Este important să se țină seama de faptul că, la momentul elaborării studiului Comisiei, actul delegat complementar privind clima, care abordează activitățile din domeniul energiei nucleare și al gazelor, fusese deja propus de Comisia Europeană, dar procesul de adoptare de către colegiuitori nu fusese finalizat, iar actul delegat nu intrase încă în vigoare.

[30] Descrierea detaliată a fiecărei clasificări este disponibilă în capitolul 5.1.2 privind clasificarea taxonomiei UE din studiul Comisiei.

activităților cunoscute sub denumirea de „activități economice eligibile din punctul de vedere al taxonomiei”, cum ar fi sursele regenerabile de energie sau eficiența energetică în general. A doua categorie este „inconsecvente – tranzitorii” și vizează subvențiile de care beneficiază activitățile care nu sunt eligibile în temeiul taxonomiei UE, dar care ar putea sprijini, de asemenea, tranziția energetică, cum ar fi dezafectarea activelor bazate pe combustibili fosili. A treia categorie este „inconsecvente” și vizează toate subvențiile care sprijină, în mod direct sau indirect, producția sau consumul de combustibili fosili. Ultima categorie este „inaplicabile” și vizează subvențiile care nu pot fi clasificate în categorii anterioare, cum ar fi mecanismele de piață (de exemplu, piața de capacități sau rezervele de securitate).

După cum arată datele din studiul Comisiei, marea majoritate a subvențiilor pentru sursele regenerabile de energie (79 de miliarde EUR din totalul de 81 de miliarde EUR în 2020) aparțin categoriei „consecvente” (subvențiile rămase în valoare de 2 miliarde EUR sunt distribuite între categoriile „inconsecvente” și „inaplicabile”, acoperind în principal reducerile impozitelor sau supratаxelor aplicate energiei electrice produse din surse regenerabile în cazul anumitor industrii). În schimb, majoritatea subvențiilor pentru combustibili fosili sunt clasificate în categoria „inconsecvente”. În celelalte două categorii („inconsecvente – tranzitorii” și „inaplicabile”) se regăsesc, de exemplu, subvențiile pentru restructurarea minelor de cărbune și beneficiile pentru tranziția socială a persoanelor angajate în sectorul minier. Aceste două categorii au avut o pondere de 2,8 miliarde EUR din totalul de 50 de miliarde EUR reprezentând subvenții pentru combustibili fosili în 2020. În categoria „toate tipurile de energie”, aproximativ 63 % din valoarea totală a subvențiilor, de 26 de miliarde EUR, s-au încadrat în categoria „consecvente” în 2020, în timp ce alte măsuri (de exemplu, reduceri ale taxelor pe energie și granturi pentru anumite activități și investiții) s-au încadrat în celelalte trei categorii. Atât pentru producția de energie electrică, cât și pentru cea de energie nucleară, marea majoritate a subvențiilor (peste 80 %) au intrat în categoria „inconsecvente – tranzitorii” în 2020.

Figura 9 – Clasificarea subvențiilor în funcție de consecvența lor cu clasificarea taxonomiei în 2020

Sursa: Studiu privind subvențiile pentru energie și alte intervenții guvernamentale în Uniunea Europeană – ediția 2022.

4. Concluzii

Evoluțiile geopolitice recente și prețurile ridicate ale energiei au impus adoptarea unor noi inițiative de politică în Uniunea Europeană. Aceste noi inițiative au un caracter excepțional, însă ar putea avea un impact fundamental asupra pieței energiei și asupra infrastructurii energetice. Scăderea consumului de energie și reducerea continuă a dependenței de

combustibilii fosili în sectorul rezidențial, în cel energetic, în cel al transporturilor și în sectorul industrial vor contribui la reducerea importurilor de combustibili fosili, la accelerarea tranziției către o energie curată și la sporirea securității aprovizionării cu energie în UE. Acest aspect implică o reducere a subvențiilor asociate pentru combustibilii fosili, iar redirecționarea resurselor către sursele regenerabile de energie și eficiența energetică rămâne un instrument pentru atingerea acestor obiective și a obiectivelor politicii UE privind clima. O scădere semnificativă pe termen mediu a consumului de gaze va implica, cel mai probabil, o scădere a subvențiilor pentru gaze. Prețurile actuale ridicate ale gazelor și creșterea temporară preconizată a producției pe bază de cărbune nu ar trebui să conducă la creșterea substanțială a subvențiilor pentru combustibilii fosili. În același timp, în următorii câțiva ani trebuie să se țină seama și de considerentele de politică privind accesibilitatea prețurilor. Capacitatea de generare a energiei electrice pe bază de cărbune și lignit, dar și unele centrale nucleare ar putea rămâne parte a producției de energie electrică în unele state membre ale UE pentru o perioadă mai lungă decât se preconizase anterior.

Pentru a pune în aplicare tranziția către energia curată, pentru a evita blocajele și a activele depreciate în tehnologiile bazate pe combustibili fosili și pentru a reduce la minimum consumul de energie fosilă, sunt necesare investiții suplimentare în sursele regenerabile de energie și în eficiența energetică. În acest scop, va fi probabil necesar ca subvențiile pentru energie să fie reorientate către sursele regenerabile de energie și către eficiență, inclusiv către răspunsul la cerere. Noile tehnologii emergente, cum ar fi hidrogenul din surse regenerabile, vor deveni din ce în ce mai importante, ceea ce va implica o majorare a subvențiilor. Eficiența energetică va juca un rol esențial în ceea ce privește punerea în aplicare a obiectivelor planurilor REPowerEU și „Să economisim gaz pentru siguranță la iarnă”. Investițiile necesare pentru aceste programe pot implica un sprijin financiar mai mare pentru eficiența energetică, sub forma unor subvenții majorate.

În același timp, statele membre ale UE au luat o serie de măsuri pentru a reduce impactul prețurilor angro ridicate ale energiei. Este probabil ca aceste măsuri să se traducă prin creșterea subvențiilor pentru cererea de energie destinate gospodăriilor și întreprinderilor, cel puțin pe termen scurt și mediu.

Rezultatele detaliate ale studiului Comisiei privind subvențiile vor fi publicate împreună cu prezentul raport pentru a oferi o imagine cuprinzătoare a situației.